

Amv: helemaal in je uppie in een vreemd land

De laatste keer dat het in Nederland echt oorlog was, was tijdens de Tweede Wereldoorlog. Misschien hebben jouw (overgroot)opa of oma die oorlog nog meegemaakt.

Nederland in oorlog

Maar stel je eens voor dat er in Europa een nieuwe oorlog uitbreekt. Luxemburg vindt dat ze recht heeft op Belgisch en Nederlands grondgebied en valt deze landen binnen. Van de ene op de andere dag rollen er ineens legertanks met buitenlandse soldaten door de straten. Voor Nederland komt de inval als een complete verrassing. We vechten natuurlijk terug. Soldaten, maar ook gewone mensen, proberen op allerlei manieren ons land weer te bevrijden. Maar de buitenlandse soldaten komen steeds verder ons land binnen.

Eerst merkte je er nog niet zoveel van. Je mag alleen niet meer in je eentje naar buiten en 's avonds blijft iedereen binnen. Je vader en moeder houden soms ineens op met praten net als jij binnenkomt. Op school gaat alles zoveel mogelijk door. Alleen staan er in elk klas soldaten om je te beschermen. De oorlog komt steeds dichterbij. In jouw straat wordt geschoten. De buurman overleeft het niet. 's Nachts hoor je opnieuw schoten. Niet echt, maar in je hoofd. Iedereen is bang. Op straat kijk je, net als alle andere mensen, de hele tijd om je heen. Zelfs als de zon schijnt, lijkt alles er somber en grauw uit te zien.

Op de vlucht

Dan, op een dag, als je in de klas zit, gaat de sirene. Buiten hoor je een enorm lawaai. Vliegtuigen scheren over, er klinken schoten en ineens is er een keiharde klap. Dan wordt het stil. Doodstil. Kort daarna beginnen kinderen te huilen, leraren rennen over de gang en proberen via internet en de telefoon te achterhalen wat er is gebeurd. Ook in de klas proberen kinderen te bellen en te sms'en. De paniek neemt toe. Dan, na wat een eeuwigheid lijkt, komt er een docent naar je toe. Hij neemt je mee en vertelt dat bij een bombardement jouw huis is geraakt. Je moeder was thuis en is gedood. Je gelooft het niet en rent naar huis. Maar er is geen huis meer. Je staat tussen de rokende pluimen.

Alles wat jou vertrouwd was, is weg. Je kamer, je speelgoed, je dagboek. En je moeder. Tussen de brokstukken in ligt de kooi van je hamster. Het lijkt net of hij ligt te slapen. Voor altijd. Uren zit je op een stuk steen. Je wacht op je vader. Maar die komt niet. Het wordt donker. Waar moet je heen? Waar kun je heen? Je hebt een kleine familie. Je opa en oma wonen aan de andere kant van het land. Ze zijn ziek. Je wilt hen niet nog meer belasten. En trouwens, hoe kom je bij ze? Geld heb je niet. De burens zijn zelf hun huis kwijt. Je gaat terug naar school, de enige plek waar je je nog een beetje veilig voelt. Een leraar wil je wel helpen. Hij brengt je, samen met nog een andere leerling die in precies dezelfde situatie zit, naar een vrachtwagenchauffeur. Die brengt jullie 's nachts via allerlei binnenweggetjes naar de grens met Denemarken. Daar sta je dan. In een land dat je alleen van de televisie kent. Je hebt honger, het is koud en je verstaat de mensen bijna niet.

Asielzoeker

Klinkt het als een spannende film? Iets wat nooit in het echt zal gebeuren? Voor duizenden kinderen uit landen als Somalië en Irak is dit de harde werkelijkheid. Zij zijn uit hun eigen land gevlucht en zoeken in een ander land een veilige plek om te leven. Bijvoorbeeld in Nederland. Ze vragen asiel aan. En daarmee zijn ze asielzoeker. Zodra ze in Nederland aankomen, worden ze gefouilleerd door de douane. Op een stuk papier moeten ze met inkt hun vingerafdruk zetten. Dan gaan ze met een busje door een vlak en onbekend landschap. Bij een soort park met allemaal kleine huisjes mogen ze uitstappen. Het is een aanmeldcentrum. Ze krijgen wat handdoeken en lakens en komen in een huisje met vijf andere mensen die ongeveer even oud zijn. Mensen die ze niet kennen en die hun taal niet spreken.

Zonder ouders

De meeste kinderen die asiel aanvragen, komen met allebei hun ouders of alleen hun vader of moeder naar Nederland. Maar er zijn ook kinderen die hier helemaal in hun eentje aankomen. Deze kinderen, zonder ouders of volwassen familielid in de buurt, noemen we alleenstaande minderjarige vreemdelingen, afgekort amv. De jongste amv die ooit helemaal alleen in Nederland aankwam, was pas acht jaar. Deze kinderen hebben het extra moeilijk. Zij hebben vaak al heel veel narigheid meegemaakt in hun leven. En ze staan er echt helemaal alleen voor, zonder ouders.

Waar kunnen amv terecht?

Net als alle andere asielzoekers onderzoekt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ook voor amv of ze hier mogen blijven of niet. In de tussentijd zorgen verschillende instanties dat deze kinderen worden opgevangen.

Gastgezinnen

De alleenstaande asielkinderen die jonger zijn dan 13 jaar, worden zoveel mogelijk in gastgezinnen geplaatst. Met een vader, een moeder en andere kinderen. Hiervoor zorgt de stichting Nidos. Daar krijgen ze een zo normaal mogelijk leven. Normaal voor jou en mij. Voor hen is het nog helemaal niet zo normaal. Maar wel veilig.

Woongroepen en amv-campus

Kinderen tussen de 13 en 15 jaar oud wonen in een kinderwoongroep of in een kleine wooneenheid. Hier wonen kinderen in kleine groepen bij elkaar. Voor alleenstaande asielzoekers tussen de 15 tot 18 jaar oud heeft het COA een speciale amv-campus. Hier komen ook kindgezinnen terecht. Dit zijn broertjes en zusjes die samen zonder ouders naar Nederland zijn gekomen, en waarvan de oudste jonger dan zestien is. Meisjes en jongens hebben hun eigen afdeling.

Vanaf 18 jaar moeten zij zich helemaal alleen kunnen redden. Ze gaan dan naar een gewoon asielzoekerscentrum, keren terug naar hun eigen land of gaan op kamers wonen. Dat hangt af van of ze wel of niet in Nederland mogen blijven.

Leven op een amv-campus

Op een amv-campus kunnen de kinderen wonen, leren en leven met jongeren van hun eigen leeftijd. Je kunt het vergelijken met een soort internaat. De kinderen kunnen 24 uur per dag, dus dag en nacht, terecht bij mensen die hen willen helpen. Om naar ze te luisteren of om hen de weg te wijzen in dat vreemde Nederland, met zijn rare taal, drukke verkeer en eigen regels.

Mentor

Elk kind heeft een mentor. Iemand waarmee zij kunnen praten wanneer ze zich eenzaam voelen of niet goed kunnen opschieten met een medebewoner. Kinderen die zijn gevlucht hebben vaak hele erge dingen meegemaakt in hun vaderland. Misschien zijn ze kindsoldaat geweest in oorlogsgebieden of zijn hun ouders gedood. De mentor van het COA probeert deze amv een plek te geven waar ze zich thuis kunnen voelen. En helpt hen met dat verdriet om te gaan.

Naar school

Overdag gaan de kinderen gewoon naar school. Op de campus zit een speciale school. Soms gaan de kinderen ook naar een school in de buurt. Ze leren Nederlands en krijgen vakken als tekenen, rekenen, wiskunde, aardrijkskunde en gym. Na school maken ze huiswerk. Heel gewoon dus. Alleen kunnen ze nooit eens aan hun ouders vragen om ze te overhoren of te helpen met een moeilijke opgave. Gelukkig zijn er op de amv-campus wel andere mensen waar ze terecht kunnen. Maar hoe aardig die ook zijn, het is toch anders.

Na hun huiswerk gaan de kinderen sporten of naar vriendjes en vriendinnetjes. Er zijn meidenavonden, voetbaltrainingen, filmavonden en knutselmiddagen. Dan kunnen ze gewoon kind zijn en even alle ellende uit hun eigen land vergeten.

Op eigen benen leren staan

Op de amv-campus zijn er activiteiten, zoals kooklessen, waar de kinderen leren om zo veel mogelijk zelf te doen. De kinderen leren ook om te reizen met het openbaar vervoer. Dat lijkt voor ons zo logisch: je stapt gewoon in de bus of trein. Maar als jullie op vakantie zijn en je gaat met de bus, dan moeten je ouders ook eerst uitzoeken hoe ze moeten betalen: bij de chauffeur, bij een station, in een winkeltje. Wat voor kaartje krijg je dan en hoelang mag je daar mee reizen? De COA-medewerkers op de amv-campus leren het allemaal aan de amv. Zodat ze zoveel mogelijk op eigen benen kunnen staan. De amv krijgen ook voorlichting over het gevaar van alcohol en drugsgebruik. Voor amv zijn die dingen vaak helemaal onbekend.

Wel of niet blijven

De amv proberen om zoveel mogelijk een normaal leven in Nederland te leiden. Tegelijk leren ze ook wat ze moeten doen als ze terug moeten naar hun eigen land of naar een ander land. Medewerkers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst onderzoeken of de kinderen wel echt uit het land komen waar zij zeggen vandaan te komen. En ze onderzoeken waarom een kind is gevlucht. Ook speuren ze naar andere familieleden, bijvoorbeeld een oom of tante, die misschien in een ander Europees land wonen.

Botonderzoek

Soms twijfelt de IND of iemand wel echt een amv is of dat hij of zij ouder is dan 17. Bijvoorbeeld omdat iemand er ouder uit ziet. En wie ouder is dan 17, is een 'gewone' asielzoeker. Bij twijfels kan de IND een botonderzoek doen. Met een röntgenapparaat wordt een foto genomen van de schouder en pols. Aan de botten kun je namelijk zien hoe oud iemand echt is. Alleen echte amv krijgen de hulp die een amv nodig heeft.

De 18e verjaardag

Na ongeveer een half jaar tot negen maanden hoort een amv of hij wel of niet in Nederland mag blijven. Elke amv mag in elk geval tot zijn 18e verjaardag in Nederland blijven wonen. Amv die hier definitief mogen blijven, gaan daarna vaak op kamers wonen en studeren. Net als veel Nederlandse jongeren.

Beslist de IND dat ze niet mogen blijven, dan moeten de amv na hun 18e verjaardag terug naar het land waar ze vandaan komen. Ze hebben dan ondertussen in Nederland geleerd hoe ze zo goed mogelijk voor zichzelf kunnen zorgen, zonder hulp van anderen. Maar ook na hun vertrek worden ze niet zomaar aan hun lot over gelaten. Er wordt bijvoorbeeld gezocht naar een veilige opvanglocatie in eigen land.

Wil je meer weten over asielzoekers, het opvangproces of over het COA? Kijk dan bij de spreekbeurten over deze onderwerpen.